

Erik Schou Jensen

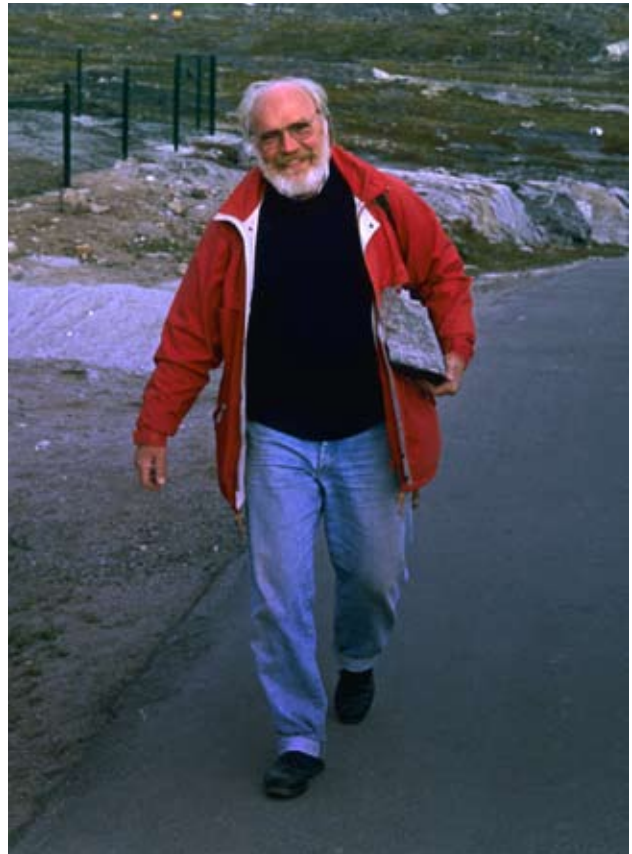
In Memoriam

“Lektor i geologi Erik Schou Jensen omkom søndag den 13. juli 2008 under en rejse i Grønland. Schou var rejseleder for en gruppe på 12 personer, der med skibet Kisaq som base besøgte udvalgte mål i området omkring Uummannaq. Under et ophold på en morænebanke ved Kangerluarsuk Sermia gletsjeren blev gruppen pludselig overrasket af vældige vandmasser, der strømmede ud fra gletsjeren og som skyllede flere deltagere i havet. Nogle blev reddet, men Schou og en jævnaldrende mand omkom i det kolde vand.”

Omtrent således lød det budskab, der tonede frem på skærmene på Geologisk Museum og som rystede os alle. En af vore nærmeste kolleger og dansk geologs førstemand i formidlingens svære kunst var pludselig revet bort, og det netop midt i den grønlandske natur han satte så højt.

Erik Schou Jensen blev født den 31. juli 1938 i København. I 1957 blev han matematisk student fra Efterslægtsselskabets skole, og kort derefter begyndte han på det naturhistorisk-geografiske studium ved Københavns Universitet. Her blev han i januar 1965 cand. mag. med geologi som hovedfag. Den 1. august 1966 blev han ansat som amanuensis ved det nyoprettede Institut for Almen Geologi, Københavns Universitet, og efter 4 år lektor samme sted i "lithologisk og strukturel analyse". I 1981 blev Schou af Geologisk Museums ledelse opfordret til at besætte en ledig stilling, der som hovedopgave skulle varetage kontakten til offentligheden, primært til skoler og gymnasier. Schou modtog denne opfordring, i første omgang med orlov fra instituttet, men efter 2 år på permanent basis. Schou bestred denne stilling frem til sin død.

Schou havde en særlig interesse for de store linier inden for geologien, især regionalgeologien, kontinenternes vandring og de dertil knyttede forekomster af vulkaner og jordskælvszoner. Allerede tidligt i studiet var han i flere omgange – 1958, 61 og 63 – assistent for kortlæggende geologer ved Grønlands Geologiske Undersøgelse (GGU) i Syd- og Vestgrønland, hvilket blev en inspirerende erfaring. Hans speciale omhandlede en geologisk undersøgelse af den nordvestlige del af Ramnes-vulkanfelt, Vestfold, Norge. I somrene 1965 og 66 deltog han i GGU's undersøgelser af Ilímaussaq komplekset, Sydgrønland, ved at kortlægge de vulkanske bjergarter omkring Kvanefjeldplateauet.

Schou på feltarbejde ved Godthaabsfjorden, 1992.
Foto: Jakob Lautrup.

I 1968 påbegyndte han en geologisk kartering af Jeløya og nærliggende øer i Oslofjorden. Interessen var i begyndelsen især koncentreret om de palæozoiske sedimenter og vulkanske bjergarter på Jeløya, men blev senere udvidet til også at omfatte de strukturelle forhold i centrale dele af Oslofjorden, og herunder de glaciale aflejringer på Oslofjordens bund. Schou bevarede interessen for dette forskningsfelt livet igennem, og hans arbejde hermed foregik i skiftende samarbejder med kolleger på hans eget institut, Geologisk Museum i Oslo, Norges Landbruks Høyskole i Ås og Norges Geologiske Undersøgelse (NGU). Schou deltog også i Oslofjord-Skagerak projektet (OSKAP), som bl.a. omfattede refleksionsseismiske målinger i Oslofjorden, og han var i et mindre omfang involveret i den geologiske kortlægning af Østfold, Norge. Dele af disse undersøgelser i Oslofjorden

publiceret, bl.a. *Jensen, E.S. & Larsen T.B. & Ramberg, I.B. (1978): Central part of the Oslofjord. Norges Geol. Unders. 337: 105-124, og Jensen, E.S. & Neumann, E.-R. (1988): Volcanic rocks on Jeløya, central Oslo Region: the mafic lavas. Norsk Geol. Tidsskr. 68, p 289-308.* Schou havde imidlertid mange jern i ilden, og efterhånden som hans enestående evner som formidler blev udnyttet i højere og højere grad - særlig selvfølgelig da han flyttede over til Geologisk Museum - blev det sværere og sværere for ham at færdiggøre de mange delprojekter. Det var derfor med en vis lettelse for Schou, at dekanen for det naturvidenskabelige fakultet i 1997 besluttede at give ham forskningsfritagelse så han fuldt ud kunne bruge sine kræfter på formidlingsopgaver. Dette var en særlig gestus, som skete i anerkendelse af Schous enorme betydning for dansk geologi som formidler.

Schou var meget aktiv i instituttets undervisning lige fra begyndelsen. Han forestod gennem årene øvelser i tektonik, regionalgeologisk analyse, Danmarks og Grønlands geologi og ikke mindst fotogeologi, som havde hans særlige interesse, og det var derfor også naturligt at han stod som ansvarlig for det fotogeologiske laboratorium. Geologiske sommerkurser på Mors og Bornholm for både geologer og geografer eller i Moss, Norge, for geologer var en anden meget vigtig del af Schous undervisningsopgaver. Hans betydning for disse kursers afholdelse var stor, og i flere år efter sin overflytning til museet, blev han bedt om at afholde dem, selvom det principielt var en opgave for instituttets egne medarbejdere. I forbindelse med de mange kurser og ekskursioner rundt i landet fik Schou etableret et betydeligt netværk til lokale museer, og han hjalp til med en række udstillingsopgaver både på de lokale museer og ved geologisk interessante lokaliteter, som fx ved Hanklit på Mors.

Schou var en meget inspirerende underviser. Han elskede sin geologi og smittede alle ved sin begejstring og energi, og det forekom ham naturligt at udstrække sine kurser og ekskursioner til også at omfatte lokale foreninger og stenklubber, Danmarks Lærerhøjskole og folkeuniversiteter rundt i landet, som fx i København, Roskilde, Odense, Århus, og Ålborg, og på folkeuniversitetscentret i Skærum Mølle. Han arrangerede talrige geologiske studierejser til Middelhavet (Kreta og Santorini), De Kanariske Øer, Norge og Grønland, og ledede siden 1995 geologiske minikrydstogter til Syd- og Vestgrønland.

Det var Schous formidable evner til at formidle den lidt utilgængelige men spændende geologi ud til en bredere kreds, der gjorde ham til den oplagte kandidat til at forestå Geologisk Museums skolesamlingsstevne og den dertil knyttede kontakt til offentligheden, skoler og gymnasier. Efter sin tiltræden ved Geologisk Museum fortsatte Schou sine udstillingsaktiviteter rundt i landet, samtidig med at han deltog i opstillingen af store som små udstillinger ved museet, herunder bl.a.: Olie og Naturgas i Nordsøen (1981 revideret 2003), Hvad er salt i grunden? (1983), Vandrende kontinenter (1985), Energi i Nordsøen (1986), Strandsten (1987), Geologi i det tidligere Dansk Vestindien (1992), Grønlands geologi (1993), Vin og geologi (1996) og Danmark i Dybet (2000). Flere af disse blev senere vandreudstillinger rundt i landet.

Schou var i mange år den person, som TV og andre medier henvendte sig til når jordskælv, vulkanudbrud og tsunamier skulle forklares. Han medvirkede i adskillige radio- og fjernsynsprogrammer, og deltog bl.a. i udarbejdelsen af Danmarks Radios multimedieprogram "På opdagelse i Jordens indre" (1998). Han skrev og oversatte flere populærvidenskabelige bøger og artikler, bl.a. en ny udgave af "Sten i farver" på Politikens Forlag (2005), som vel nok er den mest kendte og en af hans største succeser. Den er foreløbig solgt i mere end 5500 eksemplarer. Schou fungerede som konsulent for Danmarks Nationalleksikon og skrev selv en lang række artikler til encyklopædien.

I 1997 modtog han Geografiprisen og i 2004 H.C. Ørstedmedaljen i bronze, i begge tilfælde som påskønnelse for hans enorme indsats ud i formidlingen af vanskelige geologiske emner.

Schou var i flere perioder indvalgt i det daværende Geologisk Centralinstituts bestyrelse og forretningsudvalg. I en årrække var han medlem af Geologisk Studienævn, i perioden 1976-80 som formand. Han var i nogle år medlem af det naturvidenskabelige fakultetsråd og af fakultetets informationsudvalg og planlægningsudvalg. Han var fakultetets repræsentant i "Studieskolens" bestyrelse, de sidste 9 år som formand. Han har været medlem af Fredningsstyrelsens arbejdsgruppe for fredning af geologiske lokaliteter i Danmark. I 1987 blev han beskikket medlem af Undervisningsministeriets udvalg vedr. undervisning i geografi i gymnasiet. Han var medinitiativtager til "Kulturnatten" og sad i dens styregruppe frem til sin død.

For os på museet var Schou et enestående menneske. Karismatisk og inspirerende, initiativrig og arbejdsom, omsorgsfuld og umådelig hjælpsom. Et utal af mennesker over hele landet vil utvivlsomt nikke genkendende til disse ord. Han kunne komme hjem til Værløse på den anden side af midnat med sidste flyver fra Jylland efter et foredrag og så alligevel møde på museet før otte næste morgen fyldt med energi og arbejdsglæde. Han var altid parat til at hjælpe sine kolleger, fagligt såvel som praktisk, og også med nogle opmuntrende ord, når vi havde behov for det. Ved festlige lejligheder var han også en meget givende person, der med sit sprudlende humør og vældige røst kunne løfte stemningen i selv det mest træge selskab.

Schou ville være fyldt 70 år den 31. juli i år, men nåede at holde sin afskedsreception. Et overvældende fremmøde demonstrerede hvor afholdt han var, både af kolleger og af alle, som han selv gennem årene havde indført i geologiens verden.

Æret være hans minde.

*Ole Johnsen, Geologisk Museum
(Statens Naturhistoriske Museum)*